

H. Hübner Notarysk

Z podziękowaniem za Smigalskię

H. Domaiske

DYREKTOR I KIEROWNIK ARTYSTYCZNY
BOHDAN MIKUĆ

TEATR OSTERWY
W GORZOWIE

ALEKSANDER FREDRO
ZEMSTA

SEZON 78/79

PREMIERA 1 MARCA 1979

Opracowanie programu — Gabriela Ratajowicz

Opracowanie graficzne — Wiesław Strebejko

Do ilustracji muzycznej wykorzystano elementy kompozycji

Stanisława Moniuszki i ludowego Poloneza Żywieckiego

„Komedia chce naprawiać przez śmiech, ale nie przez wyśmiewanie, chce naprawiać niekoniecznie tylko te przywary, z których każe się śmiać, i bynajmniej nie tylko przywary tych, u których występują.

Jej prawdziwy powszechny pożytek tkwi w samym śmiechu, w ćwiczeniu naszej zdolności dostrzegania śmieszności, dostrzegania jej łatwo i szybko pod wszelkimi płaszczykami namiętności i mody, we wszystkich połączeniach z jeszcze gorszymi albo z dobrymi właściwościami, nawet pod zmarszczkami uroczystej powagi.”

(G. E. LESSING: Dramaturgia hamburska).

Udział biorą:

CZEŚNIK RAPTUSIEWICZ — BOHDAN MIKUC
KLARA, jego synowica — ELEONORA WALLNER
REJENT MILCZEK — WACŁAW WELSKI
WACŁAW, syn REJENTA — WOJCIECH BARTOSZEK
PODSTOLINA — WANDA CHWIAŁKOWSKA
PAPKIN — MACIEJ RESZCZYŃSKI
DYNDALSKI — BOGUMIŁ ZATOŃSKI
ŚMIGALSKI — WIESŁAW WOŁOSZYŃSKI
PEREŁKA — WŁADYSŁAW TROJANOWSKI
MURARZ I — MAREK PUDEŁKO
MURARZ II — RYSZARD SZULC*

Reżyseria — Stefania Domańska
Scenografia — Teresa Ponińska
Choreografia — Andrzej Szczurzewski
Asystent reżysera — Eleonora Wallner
Asystent scenografa — Michał Puklicz
Inspicjent — Grażyna Jednorowicz
Sufler — Eugeniusz Paukšto

* adept

„Legenda opowiadała: Rycerz Mierzba, herbu Bończa znany z odwagi i siły oręża potykał się niegdyś w turnieju rycerskim ze znakomitym z rodu i sławy Niemcem. Pokonany przeciwnik miał zawołać o darowanie życia: „Friede — herr!”, który to okrzyk, przeinaczony przez świadków harcu, stał się odtąd — za zgodą monarchy — nazwą rodową tej gałęzi Bońców vel Jednoroźców, która wywiodła się od dzielnego Mierzba. Legendę tę — uświetniającą początek rodu Fredrów — spisał w swym „Herbarzu polskim” Niesiecki, podjął zaś Aleksander Fredro (...)”

(K. Poklewska: Al. Fredro)

„Byłbym (...) uniknął wielu niezrozumiałości gdybym był zaczął, jak Pan Bóg przykazał od początku. Na przykład: Był to Pan i Pani... mieli syna, nazwali go Aleksandrem... Albo też: urodziłem się w Surochowie w Ziemi Przemyskiej z Jacka z Pleszowic i Maryi z Dembińskich Fredrów małżonków. Kiedy? — Nie wiem dokładnie, bo w owym czasie proboszcze na mokro oficjowali, a na sucho pisali (...) Tak pewnie byłoby najlepiej.”

(Al. Fredro: Trzy po trzy)

„Położony w powiecie rudowieckim majątek Beńkowa Wisznia stanie się dla komediopisarza i potomstwa gniazdem rodowym, a Lwów jako ośrodek kultury i ośrodek miejski — miejscem pobytu dzielnym z owym gniazdem.”

(K. Wyka: Al. Fredro)

„Pamiętam siebie bardzo dokładnie — i jeśli chcecie wiedzieć jaki byłem, proszę słuchać. Łeb rudy w loki jak zawijane zrazy, zafrizowany, mocno pudrem przykryty, frak brązowy z czarnym aksamitnym kołnierzem i dużymi złotymi guzikami, spodnie jasne, dcćć przestronne, jaka była moda, buty węgierskie, a czasem buty po kolana z dwunastocalowymi sztylpami. Przy zegarku siedem pieczętek rzeszowskiej roboty, w ręku laseczka z kobuzią główką.”

(Al. Fredro: Trzy po trzy)

„Jest wzrostu miernego, twarzy ściągłej, nosa miernego, trocha wygiętych w nim dziurek, oczu czarnych, ognistych, ust równych, włosów rudych, nieco szczipły, posiada umiejętności, język francuski i niemiecki doskonale, rozumie wiele, jest dowcipny, trochę uszczypliwy, polityk wielki, filut, wyśmiewa drugich, jednakże jest szlachetny, nigdy za pochlebny. Ma nadzwyczajny talent.”

(K. Prek: Czasy i ludzie)

„Kiedy w roku 1815 otrzymał na własną prośbę zwolnienie ze służby wojskowej, rozkaz cesarza Aleksandra I powiadał: „odbył kampanie w latach 1812, 1813, 1814, znajdował się w bitwach i potyczkach pod Smoleńskiem, Możajskiem, Dreznem, Lipskiem, Hanau, Brienne, Charys-Auber, Château-Thierry, Montmirail, Montereau, Arcis-sur-Aube, Craon, Laon, Rheims, w nagrodę zasług ozdobiony krzyżem złotym orderu wojskowego polskiego (Virtuti Militari) i kawalerskiego legionu honorowego.”

Jakież wspaniałą strzęp napoleońskiej epopei kryje się pod tym łańcuchem nazw! Przywozi go w swoim doświadczeniu Fredro latem 1814 roku, powracając w rodzinne strony.”

(K. Wyka: Al. Fredro)

„(...) Komedie Fredry, jakkolwiek nieskończoną ilość błędów, przesadę, wpadanie w gminność, zbytek poetyczności itd. dojrzeć w nich łatwo i namacać można, są dziełem wielkiego talentu i zostaną w naszej literaturze. W nich tyle jest postaci naszych własnych, tyle prawdy, tyle prawdziwej komiczności, tak silnie one każdego widza poruszają przypomnieniem żywego własnego świata, że pomimo licznych wad, jakie w nich wszyscy widzą i sam autor zapewne, nikt im nie odmówi pierwszego miejsca w naszej literaturze dramatycznej zresztą bardzo ubogiej”.

(J. I. Kraszewski: Studia literackie)

„Fredro bywa uważany za spóźnionego spadkobiercę polskiego Oświecenia. Ocena tego rodzaju nie daje się rozciągnąć na cały jego dorobek, już po roku 1830, pisarz emancypuje się z podobnego dziedzictwa, ale początki jego działalności stoją istotnie pod znakiem tradycji oświeceniowych.”

(K. Wyka: Al. Fredro)

„— tak jak mnie minęło lat przeszło trzydzieści od bitwy pod Hanau, jak ty minąłeś, luby wieku młodości, mit deinen Schmerzen, mit deinen Freuden. Im dalej od ciebie, tym jaskrawsze zdają się twoje kwiaty, tym grubsza mgła zasłania pomniki smutku i cierpienia. Im dalej od ciebie, tym więcej wzrasta tęsknota za tobą, tak jak wzrasta cień nasz własny na ścianie, gdy się od niej bez światła cofamy — wzrasta, sięga stropu — na strop wstępuje i nareszcie opływa nas zupełnie.”

(Al. Fredro: Trzy po trzy)

„Zemsta. Inna w niej wizja artystyczna góruje, inny typ poezji zwycięża. Czym jest Pan Tadeusz dla twórczości Mickiewicza, tym dla twórczości Fredry Zemsta: pożegnaniem mijającego świata szlacheckiego, pożegnaniem go spoza progu ostatniego rozbioru. Pan Tadeusz wszakże to nie tylko akt pożegnania, ale zapowiedź nowych czasów, nowego rozwoju narodu. Kształt artystyczny komedii nie pozwalał na więcej aniżeli na akt pożegnania. Ten zaś Fredro wykonał w sposobie, który w istocie swojej, w swoistym kojarzeniu prawdy, humoru i poezji, jest sposobem mickiewiczowskim.”

(K. Wyka: Al. Fredro)

„Czas powstania, a przynajmniej ukończenia Zemsty, przypada na rok 1833, choć geneza pomysłu tej komedii sięga wcześniej, mianowicie czasów pobytu Fredry z nowo poślubioną małżonką Zofią z Jabłonowskich w jej majątku rodzinnym Korczynie, do którego należała część zamku odrzykońskiego. Poeta zapoznał się z jego archiwum i wyczytał siedemnastowieczne dzieje sporu o ten zamek między Janem Skotnickim i Piotrem Firlejem. Obaj szlachcice to prototypy: jeden Rejtana Milczka, drugi — cześnika Raptusiewicza, akcja zaś Zemsty kończy się na wzór autentycznych wypadków — po staropolsku intercyzą: ślubem pomiędzy wojewodzielem Piotrem Firlejem a kasztelanką Zofią Skotnicką.”

(Al. Fredro. Oprac. T. Sivert)

„Tak czy inaczej „Zemsta” należy do najwcześniejszych utworów naszej bogatej literatury tradycyjnej XIX wieku. Jest po Panu Tadeuszu jej najpiękniejszą perłą, nie mówiąc już o tym, że jest nie tylko pierwszą, ale i jedyną komedią t r a d y c y j n ą.

„Wąsy i peruka” Korzeniowskiego to już komedia, ściśle biorąc, nie tradycyjna, tylko historyczna, do której napisania musiał autor, bądź co bądź, poczynić pewne studia nad epoką Stanisława Augusta, kiedy tymczasem Fredro do napisania Zemsty nie potrzebował żadnych studiów (...).”

(I. Chrzanowski: O komediach Aleksandra Fredry)

„Akcja Zemsty toczy się niestychanie bystro — zaledwie kilka scen nie posuwa jej naprzód, uzupełniając i barwiąc charaktery działających osób. W tej czteroaktowej komedii panuje nieustanny ruch, i w tym ruchu właśnie podchwyczone są rysy występujących postaci. Poznajemy je w żywej grze interesów, wśród nie kończących się działań i zabiegów. W dynamicznym biegu akcji, w nawarstwiających się intrygach i nieporozumieniach zarysowują się niestychanie plastyczne, bogate i pełne sylwetki bohaterów Zemsty: oto — jak pisał Wacław Borowy — Fredrowska „poezja konstruowania form.”

(K. Poklewska: Al. Fredro)

PAŃSTWOWY TEATR im. JULIUSZA OSTERWY
W GORZOWIE WLKP.

ALEKSANDER FREDRO

Zemsta

Premiera: 1 marca 1979 r.

Dyrektor i Kierownik Artystyczny
Bohdan Mikuć

Reżyseria:
Stefania Domańska

Scenografia:
Teresa Ponińska

Choreografia:
Andrzej Szczużewski

Asystent reżysera:
Eleonora Wallner

Asystent scenografa:
Michał Puklicz

Inspicjent:
Grażyna Jednorowicz

Sufler:
Eugeniusz Paukzto

UDZIAŁ BIORĄ:

Cześćnik — **JAN ŚWIDERSKI**

Rejent — **WACŁAW WELSKI**

Podstolina — **WANDA CHWIAŁKOWSKA**

Klára — **ELEONORA WALLNER**

Wacław — **WOJCIECH BARTOSZEK**

Papkin — **MACIEJ RESZCZYŃSKI**

Dyndalski — **BOGUMIŁ ZATOŃSKI**

Śmigalski — **WIESŁAW WOŁOZYŃSKI**

Perełka — **WŁADYSŁAW TROJANOWSKI**

Murarz I — **MAREK PUDEŁKO**

Murarz II — **RYSZARD SZULC**

Różia — **EWA WĘGLARZ**

Występ gościnny
JANA ŚWIDERSKIEGO

Kierownik techniczny:

Jerzy Ryszard Koper

Pracownia malarska:

Michał Puklicz — kierownik

Aleksander Kowalczyk

Pracownia krawiecka:

Stanisław Naszczyńiec — kierownik

Maria Kochana

Halina Jasińska

Regina Mackiewicz

Irena Karpińska

Andrzej Adamczyk

Pracownia stolarska:

Bolesław Pałojko — kierownik

Eugeniusz Mazurek

Brygada techniczna sceny:

Mieczysław Adamkiewicz — brygadier

Maszyniści:

Adam Asanowicz

Jan Pelikan

Jan Szurpicki

Kazimierz Galiński

Zbigniew Janowski

Garderobiana:

Eugenia Adamkiewicz

Fryzjerka:

Alfreda Nowak

Rekwizytor:

Czesław Marciniak

Kierownik techniczny:

Jerzy Ryszard Koper

PAŃSTWOWY TEATR im. JULIUSZA OSTERWY
W GORZOWIE WLKP.

Pracownia malarska:

Michał Puklicz — kierownik

Aleksander Kowalczyk

Pracownia krawiecka:

Stanisław Naszczyńiec — kierownik

Maria Kochana

Halina Jasińska

Regina Mackiewicz

Irena Karpińska

Andrzej Adamczyk

ALEKSANDER FREDRO

Pracownia stolarska:

Bolesław Patojko — kierownik

Eugeniusz Mazurek

Brygada techniczna sceny:

Mieczysław Adamkiewicz — brygadier

Maszyniści:

Adam Asanowicz

Jan Pelikan

Jan Szurpicki

Kazimierz Galiński

Zbigniew Janowski

Garderobiana:

Eugenia Adamkiewicz

Fryzjerka:

Alfreda Nowak

Rekwizytor:

Czesław Marciniak

Zemsta

Dyrektor i Kierownik Artystyczny
Bohdan Mikuć

Reżyseria:
Stefania Domańska

Scenografia:
Teresa Ponińska

Choreografia:
Andrzej Szczużewski

Asystent reżysera:
Eleonora Wallner

Asystent scenografa:
Michał Puklicz

UDZIAŁ BIORĄ:

Cześnik — **JAN ŚWIDERSKI**

Rejent — **WACŁAW WELSKI**

Podstołna — **WANDA CHWIAŁKOWSKA**

Klara — **ELEONORA WALLNER**

Wacław — **WOJCIECH BARTOSZEK**

Papkin — **MACIEJ RESZCZYŃSKI**

Dyndalski — **BOGUMIŁ ZATONSKI**

Smigalski — **WIESŁAW WOŁOZYŃSKI**

Perełka — **WŁADYSŁAW TROJANOWSKI**

Murarz I — **MAREK PUDEŁKO**

Murarz II — **RYSZARD SZULC**

Różia — **EWA WĘGLARZ**

Występ gościnny
JANA ŚWIDERSKIEGO

Koledze Wołoszynskiemu
z najlepszymi koleżankami
pochowiankami

Inspicjent:
Grażyna Jednorowicz

Sufler:
Eugeniusz Paukšto

Jan Swiderski
Gonim V. 79v.